

بررسی تاثیر بازی های وانمودی در پرورش خلاقیت کودکان پیش از دبستان

محدثه شفیق پور^{۱*}؛ دانشجوی کارشناسی، علوم تربیتی - گرایش آموزش و پرورش کودکان استثنایی، دانشگاه

فرهنگیان، پردیس نسیم تهران

مقدمه: تخیل یکی از بزرگ ترین منابع ناشناخته در پرورش توانایی یادگیری کودک، شکل گیری معنای «خود» و لذت بردن از شادی ناشی از خلاقیت های اوست. یکی از مهم ترین فعالیت هایی که تخیل کودکان را در سنین پیش از دبستان درگیر می کند بازی وانمود کردن است. بازی وانمود کردن نمونه ای عالی از رشد بازنمایی ذهنی است که در سال های پیش از دبستان اوج می گیرد و کودک به وسیله آن می آموزد که چگونه نوبت را رعایت کند، چگونه به ترتیب، مسئولیت ها را تقسیم کند و خلاقانه به حل مشکل بپردازد. نتایج تحقیقات نشان می دهد که این بازی ها ضمن سرگرم کننده بودن به رشد استقلال و خودباوری کودک کمک می کند. از آنجایی که نقطه عطف بازی های وانمودی تخیل و خلاقیت است این پژوهش تاثیر بازی های وانمودی را در افزایش خلاقیت کودکان پیش دبستان را مورد هدف قرار داده است.

روش: جامعه آماری تحقیق شامل کودکان پیش از دبستان ۶-۲ استان گلستان هست که ۱۲۰ نفر از آنها به صورت تصادفی ساده انتخاب گردیده و با استفاده از روش هم‌تاسازی ۹۰ نفر از آنها با بهره هوشی بین ۹۰-۱۱۰ به عنوان نمونه و به صورت دو گروه گواه و آزمایش (۴۵ نفر در گروه گواه و ۴۵ نفر در گروه آزمایش) مورد بررسی قرار گرفتند. این پژوهش به صورت شبه آزمایشی در قالب طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه اجرا شد. ابزار پژوهش شامل آزمون تصویری تفکر خلاق تورنس (TTCT، فرم B، ۱۹۷۴) بود این آزمون مؤلفه‌های ابتکار، بسط، سیالی و انعطاف‌پذیری را می‌سنجد که از سه بخش تشکیل شده است. در هر بخش از تصاویر نیمه‌تمام استفاده شده است که شرکت کننده می‌بایست هر بخش را در مدت ۱۰ دقیقه بر اساس توانایی و خلاقیت خود کامل کند و در مجموع برای هر سه بخش ۳۰ دقیقه فرصت دارد و در پایان هر کدام از تصاویر نمره‌گذاری می‌گردد. تورنس برای اطمینان از روایی محتوایی آزمون‌ها، تلاش همسان و سنجیده‌ای بر اساس آزمون‌های محرک، تکالیف آزمون، دستورالعمل‌ها و شیوه نمره‌گذاری بر مبنای بهترین تحقیقات و نظریه‌هایی که تا به حال موجود بوده است را صورت داده است. تورنس اعتبار این آزمون را بین ۰/۸۸ و ۰/۹۶ اعلام کرده است (تورنس، ۱۹۷۴). در ابتدا به صورت پیش‌آزمون در هر دو گروه اجرا

گردید سپس به مدت ۲۰ جلسه، ۳۰ دقیقه‌ای در طی مدت ۱۴ روز با همکاری محقق ۲۰ مورد از فعالیت‌های وانمودی معرفی شده توسط دروتی جی. سینگر و همکاران، ۲۰۰۱؛ توسط مربیان در گروه آزمایش اجرا گردید همچنین در طی این مدت هیچ‌گونه تغییری در شیوه آموزش گروه گواه ایجاد نشد و در پایان از همه گروه‌ها پس‌آزمون گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده با آزمون t مستقل و وابسته با استفاده از نرم‌افزار SPSS 21 انجام شد.

یافته‌ها: میانگین نمرات گروه گواه در پیش‌آزمون برابر با ۷۸.۸۹ و میانگین نمرات گروه آزمایش ۷۷.۵۳ بود که طبق جدول امتیازات تورنس میزان خلاقیت میانگین جامعه در سطح متوسط بود. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که بین دو گروه در نمرات پیش‌آزمون تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P < 0.05$). میانگین نمرات آزمون تورنس پس‌آزمون در گروه گواه تقریباً ثابت و برابر ۷۸.۳۶ بود اما در گروه آزمایش به ۹۴.۵۳ افزایش یافته بود که با تحلیل نتایج حاصل از آزمون t مستقل و وجود تفاوت معنی‌دار در میانگین نمرات دو گروه در پس‌آزمون فرض صفر را رد شد که نشان‌دهنده تأثیر مثبت بازی‌های وانمودی در افزایش خلاقیت کودکان پیش از دبستان است.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این پژوهش در رابطه با تأثیر آموزش بازی‌های وانمودی بر افزایش خلاقیت کودکان پیش از دبستان نشان‌دهنده اهمیت انجام بازی‌های وانمودی با کودکان و نقش آن در افزایش خلاقیت کودکان به ویژه در سنین پیش از دبستان می‌باشد؛ زیرا با انجام این بازی‌ها تمایل ذاتی برای اکتشاف و کنجکاوی با تحریک علاقه و حس شگفت‌زدگی در آنها تقویت گردیده و در نتیجه آن‌ها راه‌های ابتکاری ابراز وجود را آموخته و علاوه بر نقش‌پذیری بهتر در آینده، اعتماد به نفس بالاتر، سازگاری بهتر با موقعیت‌های جدید و ... با دستیابی به استقلال در تخیل در مجموعه رفتارهای خود خلاقیت بیشتری نشان خواهند داد.

واژه‌های کلیدی: بازی‌های وانمودی، پرورش خلاقیت، تخیل، کودکان پیش از دبستان.